

Sygn. akt VII U 2745/19

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 lutego 2020 r.

Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie VII Wydział Pracy
i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodnicząca: SSO Agnieszka Stachurska

Protokolant: sekr. sądowy Anna Bańcerowska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 12 lutego 2020 r. w Warszawie

sprawy M. S.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych(...)Oddział w W.

o przeliczenie emerytury

na skutek odwołania M. S.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych(...) Oddział w W.

z dnia 6 maja 2019 r. znak: (...)

zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje M. S. prawo do przeliczenia emerytury przyznanej decyzją z dnia 31 stycznia 2014 roku bez pomniejszania jej wysokości o kwotę stanowiącą sumę kwot emerytur przyznanych przed osiągnięciem powszechnego wieku emerytalnego.

UZASADNIENIE

M. S. w dniu 13 maja 2019r. złożyła odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...)Oddział w W. z dnia 6 maja 2019r., znak: (...), odmawiającej uchylecia decyzji z dnia 31 stycznia 2014r., a zarazem stwierdzającej jej wydanie z naruszeniem prawa.

Ubezpieczona wskazała, że odwołuje się od powyższej decyzji, ponieważ uważa, że jej emerytura została zaniżona. Wniosła przy tym o wyliczenie emerytury zgodnie z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego wskazując, że przy ubieganiu się o prawo do emerytury nie była świadoma tego, że może stracić uprawnienia dotyczące przeliczenia świadczenia zgodnie z powyższym orzeczeniem z uwagi na upływ terminu wynikającego z Kodeksu postępowania administracyjnego. Dodała, że nie ponosi winy za to, że wyrok Trybunału Konstytucyjnego zapadł w niekorzystnym dla niej okresie czasu. Jednocześnie podkreśliła, że nie rozumie sytuacji, w której organ rentowy nie może uchylić decyzji wydanej z naruszeniem prawa (odwołanie z dnia 13 maja 2019r., k. 3-4 a.s.).

Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...)Oddział w W. wniósł o oddalenie odwołania, a uzasadniając swe stanowisko powołał się na art. 146 § 1 k.p.a., zgodnie z którym uchylene decyzji z powodu orzeczenia przez Trybunał Konstytucyjny niezgodności aktu normatywnego z Konstytucją, na podstawie którego została ona wydana, nie może nastąpić, jeżeli od dnia jej doręczenia upłynęło 5 lat. Wówczas na podstawie art. 151 § 2 k.p.a. należy stwierdzić wydanie zaskarżonej decyzji z naruszeniem prawa i wskazać, z jakich przyczyn jej nie uchylono. W rozpatrywanej sprawie ZUS, powołując

się na wymienione przepisy, uznał że nie było możliwe uchylenie decyzji, ponieważ od dnia jej doręczenia upłynął pięcioletni termin (odpowiedź na odwołanie z dnia 3 czerwca 2019r., k. 5 a.s.).

W piśmie procesowym z dnia 22 lipca 2019r. ubezpieczona wyjaśniła, że Zakład Ubezpieczeń Społecznych, odmawiając uchylenia decyzji z dnia 31 stycznia 2014r., jako decydującą dla ustalenia momentu upływu terminu określonego w art. 146 § 1 k.p.a. przyjął datę wydania decyzji, a nie jej doręczenia. Ubezpieczona podkreśliła, że nie mogła odebrać decyzji we wskazanym przez organ rentowy terminie, gdyż w tym czasie przebywała w miejscu zamieszkania swojej matki, sprawując nad nią codzienną opiekę. Dodała, że jej matka jest osobą starszą i schorowaną, która legitymuje się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności, wobec czego wymaga stałej opieki. W okresie, w którym organ rentowy wydał decyzję z dnia 31 stycznia 2014r. ubezpieczona zamieszkiwała wraz z matką w L., nie sprawdzała zawartości swojej skrzynki pocztowej oraz nie miała możliwości osobistego odebrania decyzji w siedzibie organu rentowego. O wydanej decyzji dowiedziała się dopiero po powrocie do domu w październiku 2014r. i po opróżnieniu skrzynki na listy. W związku z tym ubezpieczona ponownie zwróciła się o uchylenie zaskarżonej decyzji i przeliczenie wysokości emerytury bez uwzględnienia niezgodnego z Konstytucją art. 25 ust. 1b w/w ustawy. Na potwierdzenie swoich twierdzeń przedstawiła orzeczenie o stopniu niepełnosprawności swojej matki E. P. (pismo procesowe z dnia 22 lipca 2019r. wraz z załącznikiem, k. 10-11 a.s., pismo z dnia 16 grudnia 2019r., k. 24 a.s.).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

M. S., urodzona w dniu (...), na podstawie decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. z dnia 10 marca 2009r., znak: (...) uzyskała prawo do emerytury od dnia 1 marca 2009r., tj. od daty złożenia wniosku. Świadczenie to było waloryzowane i przeliczane (decyzja z dnia 10 marca 2009r., k. 25-26 tom I akt organu rentowego, decyzja z dnia 14 kwietnia 2009r., k. 35-36 tom I akt organu rentowego, decyzja z dnia 13 lipca 2010r., k. 45-46 tom I akt organu rentowego, decyzja z dnia 15 marca 2010r., k. 47-48 tom I akt organu rentowego, decyzja z dnia 15 marca 2011r., k. 49-50 tom I akt organu rentowego).

W dniu 26 listopada 2013r. ubezpieczona złożyła w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. wniosek o emeryturę. Po jego rozpoznaniu organ rentowy decyzją z dnia 31 stycznia 2014r., znak: (...), przyznał prawo do emerytury powszechnej od dnia 13 listopada 2013r., tj. od osiągnięcia wieku emerytalnego. Podstawa wymiaru emerytury, obliczona zgodnie z zasadami określonymi w art. 26 ustawy emerytalnej, została pomniejszona o sumę kwot pobranych emerytur po uwzględnieniu kwoty wypłaconego wyrównania, tj. 101.143,16 zł. Do jej wyliczenia uwzględniono średnie dalsze trwanie życia wynoszące 253,00 m-cy. Obliczona przez organ rentowy wysokość emerytury wyniosła 1.538,32 zł i ponieważ była niższa od dotychczas pobieranej emerytury wcześniejszej, wobec tego w decyzji zostało wskazane, że nadal będzie wypłacane świadczenie dotychczasowe ustalone w kwocie 1.629,61 zł. Powyższa decyzja została nadana na adres ubezpieczonej ul. (...) 05-230 Kobyła listem zwykłym w dniu 5 lutego 2014r. i umieszczona w skrzynce pocztowej miejsca jej zamieszkania (wniosek o emeryturę z dnia 26 listopada 2013r., k. 1 – 4 tom II akt organu rentowego, decyzja z dnia 31 stycznia 2014r., k. 8-9 tom II akt organu rentowego).

W okresie od stycznia 2014r. do października 2014r. M. S. przebywała w L., gdzie opiekowała się matką, która mieszka tam na stałe. Matka odwołującej E. P. jest osobą starszą i schorowaną, legitymuje się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności z powodu chorób układu oddechowego i krążenia, a orzeczeniem Lekarza Orzecznika ZUS z dnia 25 października 2019r. została uznana za osobę niezdolną do samodzielnej egzystencji od dnia 1 października 2019r. Z tego względu wymaga całodobowej pielęgnacji i opieki w zakresie prostych czynności takich jak jedzenie, czy toaleta. W związku z koniecznością sprawowania opieki nad matką, z uwagi na stan jej zdrowia, jak również fakt, że jest ona pozbawiona pomocy ze strony innych osób w miejscu swojego zamieszkania, M. S. pod koniec 2009r. postanowiła przeprowadzić się do matki i nią zaopiekować. W tym czasie w jej mieszkaniu w K. nie przebywały inne osoby. Córka odwołującej zamieszkuje na stałe w B., natomiast syn przeprowadził się do jej mieszkania dopiero w 2019r. Przebywając w L., ubezpieczona nie miała dostępu do swojej skrzynki pocztowej, a tym samym do korespondencji przychodzącej na jej adres zameldowania. Nie upoważniła innej osoby do odbioru kierowanej do niej korespondencji. Raz w roku przyjeżdża jednak do mieszkania w K. w celu uregulowania opłat czynszowych, rachunków za media, a także odbioru korespondencji, w tym urzędowej. W związku z tym, że odwołująca na stałe przebywa w mieszkaniu

matki, nie reguluje terminowo opłat eksploatacyjnych za używanie lokalu w K. i z tego tytułu naliczane są odsetki za opóźnienie w płatnościach. Kwoty te są przez nią regulowane dopiero pod koniec danego roku kalendarzowego lub na początku roku następnego w trakcie jednorazowego pobytu w K.. Podczas jednej z takich wizyt, która miała miejsce w październiku 2014r., odwołująca wyjmując zaległą korespondencję ze skrzynki pocztowej, odnalazła list, w którym znajdowała się decyzja organu rentowego z dnia 31 stycznia 2014r. i wtedy zapoznała się z jej treścią. Aktualnie, odwołująca nadal mieszka u matki, nad którą sprawuje codzienną opiekę, gdyż poza nią E. P. nie ma innej rodziny, która mogłaby się nią zająć. Wszelkie sprawy urzędowe, w tym związane z postępowaniem toczącym się przed organem rentowym i Sądem, odwołująca załatwia przyjeżdżając na jeden dzień z L. do W. (orzeczenie o stopniu niepełnosprawności, k. 11 a.s., bilet (...), k. 36 a.s., orzeczenie Lekarza Orzecznika ZUS z dnia 25 października 2019r., k. 37 a.s., zeznania M. S., k. 38v a.s.).

W dniu 8 maja 2015r. ubezpieczona złożyła w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. wniosek o ponowne ustalenie wysokości świadczenia emerytalnego z uwzględnieniem okresów składkowych i nieskładkowych przebytych przed przyznaniem świadczenia. Decyzją z dnia 12 czerwca 2015r. organ rentowy przeliczył emeryturę od dnia 1 maja 2015r. Jej wysokość wyniosła 1.632,09 zł i okazała się niższa od dotychczas wypłacanej emerytury wcześniejszej, wobec czego Zakład zawiesił wypłatę w/w świadczenia i wskazał, że nadal będzie wypłacana emerytura przyznana na podstawie art. 29 ustawy emerytalnej (wniosek z dnia 8 maja 2015r., k. 10-11 tom II akt organu rentowego, decyzja z dnia 12 czerwca 2015r., znak:(...) k. 13-14 tom II akt organu rentowego).

W dniu 6 marca 2019r. Trybunał Konstytucyjny wydał wyrok w sprawie o sygn.

P 20/16, w którym orzekł o niezgodności z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, art. 25 ust. 1b ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2019r. poz. 39 ze zm.), w brzmieniu obowiązującym do 30 września 2017r., w zakresie, w jakim dotyczy urodzonych w (...)r. kobiet, które przed dniem 1 stycznia 2013r. nabyły prawo do emerytury na podstawie art. 46 tej ustawy. Powyższe orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego zostało opublikowane w dniu 21 marca 2019r. (okoliczność bezsporna).

W dniu 23 kwietnia 2019r., w związku z wydaniem przez Trybunał Konstytucyjny wyroku z dnia 6 marca 2019r., M. S. złożyła do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych(...) Oddział w W. wniosek o wznowienie na podstawie art. 145a § 1 k.p.a. postępowania zakończonym wydaniem decyzji z dnia 31 stycznia 2014r. przyznającej emeryturę. Jednocześnie ubezpieczona wniosła o jej uchylenie na mocy art. 151 § 1 pkt 2 k.p.a. i wydanie nowej decyzji z uwzględnieniem w/w wyroku Trybunału Konstytucyjnego (wniosek o wznowienie postępowania z 23 kwietnia 2019r., k. 15-16 tom II akt organu rentowego).

Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. postanowieniem z dnia 6 maja 2019r. wznowił postępowanie w związku z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 6 marca 2019r. w sprawie emerytury przyznanej decyzją z dnia 31 stycznia 2014r. Następnie w tym samym dniu, tj. 6 maja 2019r., wydał decyzję znak: (...) w której odmówił uchylenia decyzji z dnia 31 stycznia 2014r., stwierdzając zarazem jej wydanie z naruszeniem prawa. W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wskazał, że zgodnie z treścią art. 146 k.p.a. uchylenie decyzji nie może nastąpić jeżeli od dnia doręczenia decyzji upłynęło 5 lat. W takim przypadku na podstawie art. 151 § 2 k.p.a. organ administracji publicznej ogranicza się do stwierdzenia wydania zaskarżonej decyzji z naruszeniem prawa oraz wskazuje okoliczności, z powodu których decyzji nie uchylił (postanowienie z dnia 6 maja 2019r. k. 18 tom II akt organu rentowego, decyzja ZUS z dnia 6 maja 2019r., k. 17 tom II akt organu rentowego).

Sąd Okręgowy ustalił powyższy stan faktyczny na podstawie powołanych dokumentów, a także w oparciu o zeznania ubezpieczonej M. S., które były spójne i nie budziły wątpliwości co do ich wiarygodności.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie M. S. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych(...) Oddział w W. z dnia 6 maja 2019r., znak: (...) podlegało uwzględnieniu.

Na wstępie rozważań należy przypomnieć, że spór w przedmiotowej sprawie powstał w związku z tym, że Trybunał Konstytucyjny w dniu 6 marca 2019r. wydał wyrok w sprawie o sygn. P 20/16, w którym orzekł o niezgodności z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, art. 25 ust. 1b ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, w brzmieniu obowiązującym do 30 września 2017r., w zakresie, w jakim dotyczy kobiet urodzonych w (...)r., które przed dniem 1 stycznia 2013r. nabyły prawo do emerytury na podstawie art. 46 tej ustawy.

Konsekwencją każdego orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego o niezgodności z Konstytucją, umową międzynarodową lub z ustawą aktu normatywnego, na podstawie którego zostało wydane prawomocne orzeczenie sądowe, ostateczna decyzja administracyjna lub rozstrzygnięcie w innych sprawach, wynikającą z art. 190 ust. 4 Konstytucji RP, jest to, że takie orzeczenie stanowi podstawę do wznowienia postępowania, uchylenia decyzji lub innego rozstrzygnięcia na zasadach i w trybie określonych w przepisach właściwych dla danego postępowania. Ustawa z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz. U. 2018r., poz. 1270 ze zm.), zwana dalej ustawą emerytalną, nie zawiera odpowiedniej regulacji określającej wprost zasady i tryb postępowania w omawianym przypadku. Jednak orzeczenie, o którym mowa w art. 190 ust. 4 Konstytucji, stanowi samodzielną i szczególną podstawę wznowienia postępowania wymienioną *expressis verbis* w przepisach regulujących postępowanie zarówno sądowe (art. 401¹ k.p.c. i art. 540 § 2 k.p.k.), jak i administracyjne (art. 145a k.p.a.).

W rozpatrywanym przypadku wobec faktu, że w dniu 6 marca 2019r. Trybunał Konstytucyjny wydał wymienione wcześniej orzeczenie, a ubezpieczona w terminie, o jakim była mowa, wystąpiła ze skargą o wznowienie postępowania, organ rentowy, stosując powołany art. 145a k.p.a. w związku z art. 149 § 1 k.p.a. wznowił postępowanie w sprawie emerytury przyznanej decyzją z dnia 31 stycznia 2014r. Tego rodzaju postanowienie wznowiające postępowanie – w myśl art. 149 § 2 k.p.a. - stanowi następnie podstawę do przeprowadzenia postępowania co do przyczyn wznowienia oraz co do rozstrzygnięcia istoty sprawy. Rodzaj rozstrzygnięć co do istoty, jakie mogą być wydane, określa natomiast art. 151 k.p.a., który w § 1 przewiduje, że organ administracji publicznej, o którym mowa w art. 150, po przeprowadzeniu postępowania określonego w art. 149 § 2 wydaje decyzję, w której:

1. odmawia uchylenia decyzji dotychczasowej, gdy stwierdzi brak podstaw do jej uchylenia na podstawie art. 145 § 1, art. 145a lub art. 145b, albo
2. uchyla decyzję dotychczasową, gdy stwierdzi istnienie podstaw do jej uchylenia na podstawie art. 145 § 1, art. 145a lub art. 145b i wydaje nową decyzję rozstrzygającą o istocie sprawy.

Mimo, że zacytowany przepis odwołuje się m.in. do art. 145a § 1 k.p.a. i przewiduje możliwość żądania wznowienia postępowania w przypadku, gdy Trybunał Konstytucyjny orzekł o niezgodności aktu normatywnego z Konstytucją, to art. 146 § 1 k.p.a. wskazuje, że uchylenie decyzji z tej przyczyny nie może nastąpić, jeżeli od dnia doręczenia lub ogłoszenia decyzji upłynęło pięć lat. Właśnie na ten przepis powołał się organ rentowy odmawiając uchylenia decyzji z dnia 31 stycznia 2014r. W ocenie Sądu, w rozpatrywanej sprawie nie można było jednak przyjąć, że organ rentowy skutecznie doręczył odwołującej decyzję z dnia 31 stycznia 2014r. w terminie 6 dni, następujących po dniu nadania przesyłki, jak wskazał w piśmie procesowym z dnia 10 stycznia 2020r. (k. 28). Co prawda nie budziło wątpliwości, że adres M. S., na który kierowana była korespondencja organu rentowego był prawidłowy, nie oznacza to jednak, że ubezpieczona w terminie hipotetycznie tylko przyjętym przez ZUS, przesyłkę odebrała. P. została wysłana do ubezpieczonej listem zwykłym i Sąd nie neguje stanowiska Zakładu, że taka forma nie narusza obowiązujących przepisów. Zgodnie z przepisem art. 71a ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U z 2019r. poz. 300 ze zm.) Zakład może przysyłać pisma i decyzje listem zwykłym. W takim przypadku jednak, w razie sporu, ciężar dowodu doręczenia pisma lub decyzji, o których mowa w ust. 1, spoczywa na Zakładzie (art. 71a ust. 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych). Inaczej mówiąc, przesyłanie przez Zakład korespondencji listem zwykłym powoduje, że to Zakład, a nie osoba, do której przesyłka jest kierowana, winien jednoznacznie wykazać, w jakiej dacie decyzja została doręczona. W przedmiotowej sprawie organ rentowy przedstawił jedynie dowód wskazujący na datę nadania zaskarżonej decyzji, nie zdołał zaś dowieść, kiedy ta decyzja

została M. S. doręczona. Natomiast fikcja doręczenia po 6 dniach od daty nadania, na którą powołał się w toku postępowania, nie wynika z obowiązujących przepisów, co zresztą pełnomocnik organu rentowego przyznał na rozprawie.

Wobec powyższego, uwzględniając niewywiązanie się przez organ rentowy z obciążającego Zakład ciężaru dowodu odnośnie daty doręczenia decyzji wysłanej do ubezpieczonej listem zwykłym, a także brak przedstawienia przez organ rentowy skutecznego dowodu przeciwnego do twierdzeń ubezpieczonej, Sąd uznał za wiarygodne wyjaśnienia, jakie przedstawiła ubezpieczona w odwołaniu od decyzji z dnia 6 maja 2019r. oraz na rozprawie w dniu 12 lutego 2020r., składając zeznania. Wynika z nich, że o istnieniu decyzji z dnia 31 stycznia 2014r. dowiedziała się dopiero w październiku 2014r., co wiąże się z tym, że w okresie od stycznia 2014r. do października 2014r. przebywała w L., gdzie opiekowała się matką, która mieszka tam na stałe. Z treścią decyzji zapoznała się więc dopiero po przyjeździe do K. w październiku 2014r. i po wyjęciu ze skrzynki na listy korespondencji zalegającej tam od kilku miesięcy.

Bez znaczenia pozostaje przy tym okoliczność złożenia przez M. S. w dniu 8 maja 2015r. wniosku o przeliczenie świadczenia emerytalnego, z czego – zdaniem organu rentowego – można byłoby wywodzić, że odwołująca odebrała decyzję z dnia 31 stycznia 2014r. dużo wcześniej, niż wynika to z jej twierdzeń zawartych w piśmie procesowym z dnia 16 grudnia 2019r. Wniosek ten, jak już zostało wskazane, został złożony w maju 2015r., a zatem po upływie 7 miesięcy od momentu, w którym ubezpieczona faktycznie otrzymała powyższą decyzję. Chronologia zdarzeń została więc zachowana. Poza tym działanie ubezpieczonej w opisanym przypadku było uzasadnione. Można przyjąć, że ubezpieczona dopiero w maju 2015r. złożyła wniosek o przeliczenie świadczenia, gdyż o treści decyzji z dnia 31 stycznia 2014r. dowiedziała się z dużym opóźnieniem. Dopiero więc po zapoznaniu się z pełną treścią decyzji, w tym ze sporządzonym uzasadnieniem, była w stanie zdecydować, czy z decyzją się zgadza i czy zamierza podjąć kroki celem zmiany zapadłego rozstrzygnięcia.

Podsumowując, Sąd mając na uwadze brak dowodu doręczenia decyzji z dnia 31 stycznia 2014r., ocenił, że nie można było przyjąć, czego domagał się ZUS, że w/w decyzja została odwołującej doręczona w terminie 6 dni, następujących po dniu nadania przesyłki. Z przeprowadzonego postępowania dowodowego wynika, że miało to miejsce znacznie później, bo dopiero w październiku 2014r., a to z kolei oznacza, że w dacie wydania zaskarżonej decyzji nie upłynął 5 letni termin, o którym mowa w treści art. 146 § 1 k.p.a. W związku z tym możliwe było uchylenie tej decyzji i ponowne wyliczenie emerytury przy uwzględnieniu wyroku Trybunału Konstytucyjnego, o którym była mowa.

Mając na względzie powyższe Sąd, na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c., zmienił zaskarżoną decyzję w sposób określony w wyroku.

ZARZĄDZENIE

Odpis wyroku z uzasadnieniem doręczyć (...)